

Predlagatelj:
MARJAN POLJŠAK
ŽUPAN OBČINE AJDOVŠČINA

Datum: 14.5.2008

OBČINSKI SVET OBČINE AJDOVŠČINA

ZADEVA: -PROGRAM ZA NEODVISNO ŽIVLJENJE INVALIDOV 2008-2010

GRADIVO PRIPRAVIL: Oddelek za družbene dejavnosti

**PRISTOJNO DELOVNO TELO
OBČINSKEGA SVETA:** Odbor za družbene zadeve

Predlagam, da Občinski svet Občine Ajdovščina na **20. redni seji** dne **22.05.2008** obravnava in sprejme:

Občinski svet je na podlagi 8. in 33. člena Statuta Občine Ajdovščina (Uradno glasilo št. 7/99, Uradni list RS, št. 2/02, 41/05, 92/05) naseji dne sprejel naslednji

PROGRAM ZA NEODVISNO ŽIVLJENJE INVALIDOV ZA OBDOBJE 2008-2010

1. UVOD

Sodobni pogled na invalidnost temelji na človekovih pravicah, na prepovedi diskriminacije in zagotavljanju enakih možnosti in enake obravnave za vse. Invalidnost je večdimenzionalni pojav, ki izvira iz odnosa med invalidom ter njegovim fizičnim in družbenim okoljem, ki preprečuje njegovo polno in učinkovito sodelovanje v družbi. Invalidi so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih ovirajo ali omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi.

Mednarodni dokumenti o invalidih in njihovih pravicah, od dokumentov Združenih narodov do dokumentov Evropske unije, določajo načela za urejanje položaja invalidov v družbi in zavezujejo države, da sprejmejo programe in ukrepe, s katerimi bodo zagotavljale polno in učinkovito sodelovanje ter vključenost invalidov v družbo, ki naj imajo enake možnosti kot drugi državljani, brez razlikovanja, izključevanja ali omejevanja. Vlada RS je konec leta 2005 sprejela Nacionalne usmeritve za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide, konec leta 2006 Akcijski program za invalide 2007-2013.

Občina Ajdovščina je v letu 2003 sprejela Občinski program za neodvisno življenje invalidov za obdobje 2003-2006, v katerem je opredelila štiri ključne cilje, ki jih je želela v navedenem obdobju doseči. To so bili: izboljšati obveščanje in osveščanje občanov o invalidih, zagotavljanje pogojev za vključevanje invalidov v sprejemanje odločitev, razvoj podpornega okolja – javnih služb in drugih programov, ki omogočajo enake možnosti vključevanja invalidov v družbo ter odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir. Z ukrepi, ki so jih izvajali občinski organi in javni zavodi, so se izboljšali pogoji in povečale možnosti za polno in enakovredno življenje invalidov.

2. OCENA IZVAJANJA PROGRAMA ZA INVALIDE V OBDOBJU 2003-2006

Glavne ugotovitve iz Poročila o izvajanju programa za obdobje 2003-2006 so:

- obveščanje in osveščanje občanov o problematiki invalidov se je v občini izboljšalo. Invalidske organizacij imajo možnost brezplačne objave o svojem delovanju na občinskih straneh časopisa Latnik;
- razvile so se javne službe in dodatni programi, ki nudijo storitve tudi za invalide in jim omogočajo boljše vključevanje v družbeno življenje;
- občina je začela bolj sistematično odpravljati nekatere najbolj pereče arhitekturne ovire, pri novih javnih objektih pa upoštevati predpise in standarde za odpravo arhitekturnih ovir.

Pomembne pridobitve v tem obdobju so bile:

- 100 % povečanje obsega javne službe pomoč družini na domu,
- uveljavitev družinskega pomočnika,
- uveljavitev programa dnevnega centra za mlajše osebe s težavami v duševnem zdravju, ki ga izvaja neprofitna organizacija ŠENT,
- organizacija posebnih prevozov za invalide na medobčinski ravni, ki jih izvaja Društvo paraplegikov Severne Primorske,
- pestrost programov invalidskih organizacij.

Nerealizirani ukrepi:

- ni bila izdelana ocena potreb in možnosti organiziranja dnevnega centra za starejše in invalide ter bivalne skupnosti za odrasle zmerno prizadete osebe,
- premalo uveljavljena vloga Sveta za invalide in invalidskih organizacij kot pomembnih dejavnikov pri spodbujanju in uresničevanju programa.

3. IZHODIŠČA ZA PROGRAM INVALIDOV ZA OBDOBJE 2008-2010

Izhodišča za program so:

- mednarodni dokumenti in dokumenta Vlade RS s tega področja,
- doseženo stanje v občini pri sprejemanju invalidnosti in zagotavljanju enakih možnosti za vključevanje invalidov v družbo,
- zakonske pristojnosti občine in obveznosti iz drugih dokumentov s področja varstva invalidov,
- predlogi in pobude invalidskih organizacij, humanitarnih organizacij in izvajalcev javnih služb, ki delujejo na področju invalidskega varstva.

4. CILJI IN UKREPI

1. cilj: izboljšati ozaveščenost o invalidnosti in invalidih, njihovih pravicah, dostojanstvu in potrebah ter prispevku k razvoju

Z obveščanjem javnosti o invalidnosti in invalidih je treba vplivati na sprejemanje invalidnosti v družbi, s ciljem odstranjanja ovir za enakopravno udeležbo invalidov.

Ukrepi:

1. spodbujanje objavljanja prispevkov s področja invalidnosti na občinskih straneh časopisa Latnik in v določenih terminih na lokalnem Radiu Nova, kjer so objave brezplačne, ter v drugih medijih;
2. Občina Ajdovščina bo omogočila invalidskim organizacijam, da na spletni strani občine objavijo splošne informacije o njihovem programu ter možnostih in načinu uveljavljanja pravic invalidov ter omogočila povezavo s spletnimi stranmi posameznih organizacij;

3. vzgojno izobraževalni zavodi bodo razvijali pozitivne odnose do različnosti in invalidnosti;
4. Občina Ajdovščina bo podpirala izdajanje informativnega gradiva, drugih publikacij in pomembnejših javnih predstavitev in prireditev za ozaveščanje javnosti ter raziskav, ki bi indentificirale potrebe invalidov;
5. invalidske organizacije sprotno obveščajo svoje člane in druge invalide o njihovih pravicah, dostopnosti do informacij in možnostih na vseh področjih njihovega življenja,
6. poskrbeti za izboljšanje znanja in vedenja strokovnih delavcev in drugih zaposlenih, ki prihajajo v stik z invalidi o posameznih vrstah invalidnosti in potrebah invalidov, da bodo invalidi ustrezno obravnavani glede na invalidnost.

Ukrepe izvajajo: občinski organi (občinski svet, župan, občinska uprava, svet invalidov), invalidske organizacije, vzgojno izobraževalni zavodi ter druge institucije, ki izvajajo dejavnosti za invalide.

2. cilj: zagotavljanje večje možnosti izbire invalidov kje in kako bodo živeli in se polno vključili v življenje skupnosti

Novе usmeritve poudarjajo tudi možnosti neinstitucionalizacije in večje vključevanje invalidov v običajno bivalno okolje. Zato je potrebno vzpostavljati oblike skrbi, ki omogočajo tudi bivanje v stanovanju ali bivalni skupnosti, s čimer bi invalidi imeli možnost izbire za bivanje v institucijah ali v domačem okolju.

Ukrepi:

1. zagotavljanje nadaljnega razvoja javne službe pomoč družini na domu, v skladu z nacionalnim programom socialnega varstva, predvsem s širitvijo ponudbe storitev tudi v popoldanskem času, na dan nedelj in praznikov;
2. spodbujanje prostovoljstva na področju pomoči na domu invalidom in njihovim družinam, ki jo organizirajo invalidske in dobrodelne organizacije ter njihovo povezovanje v občinsko mrežo prostovoljstva;
3. spodbujanje razvoja socialnega servisa;
4. spodbujanje in uveljavljanje programa dnevnega centra ter strokovne pomoči na domu za osebe s težavami v duševnem zdravju in zagotavljanje možnosti vključevanja takih oseb v bivalne skupnosti, četudi le te niso v javni mreži;
5. ugotoviti potrebe in možnosti oblikovanja dnevnega centra v občini za starejše osebe in invalide;
6. ugotoviti potrebe in možnosti oblikovanja bivalne skupnosti za osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju;
7. proučiti potrebe po varovanih stanovanjih in možnosti financiranja izgradnje;
8. glede na potrebe zagotavljati neprofitna najemna stanovanja za invalide.

Ukrepe izvajajo: občinski organi, izvajalci javne službe pomoč družini na domu, invalidske in humanitarne organizacije.

3. cilj: dostopnost do grajenega okolja, komunikacij in informacij

Dostopnost do storitev javnega in zasebnega sektorja ter do fizičnega okolja je ena od pravic invalidov in vseh drugih funkcionalno oviranih ljudi. Cilji in ukrepi na področju dostopnosti so opredeljeni v Nacionalnih usmeritvah za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij.

Ukrepi:

1. dosledno upoštevanje Zakona o urejanju prostora, Zakona o graditvi objektov in Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavbah in Slovenskega standarda za gradnjo objektov;

2. za odpravljanje ovir na obstoječih javnih površinah se pripravi letne programe odpravljanja ovir za dostopnost grajenega okolja, na podlagi prioritete predloga posebne komisije pri Društvu invalidov Ajdovščina – Vipava. Program ureja tudi prioriteto odpravo ovir po vaseh;
3. podpirati organizacijo posebnih prevozov za invalide z vozički;
4. v semaforiziranem križišču urediti zvočno signalizacijo za slepe in slabovidne pešce;
5. urediti reliefne talne označbe za slepe in slabovidne pred prehodi za pešce in klančinami;
6. uveljaviti druge oblike komuniciranja za gluhe v javnih objektih, ki izvajajo javne storitve (na primer Zdravstveni dom): svetlobni napisi, naročanje preko faksa, SMS sporočil, elektronske pošte, pošiljanje urgentnih sporočil preko SMS sporočil (gasilci policija, nujna medicinska pomoč);
7. javne prostore za prireditve opremiti z obdukcijsko zanko, s čimer se izboljša spremljanje slušno prizadetih oseb;
8. v javnih ustanovah (zdravstveni dom, lekarna, knjižnica,...) mora biti dostopna elektronska lupa ali povečevalno steklo za slabovidne;
9. v knjižnici zagotoviti večjo in širšo izbiro zvočnih knjig in informacijskega gradiva z večjimi črkami oziroma poudarjenim tiskom;
10. institucije, ki izdajajo razna informativna gradiva prilagodijo taka gradiva tudi za senzorno ovirane osebe.

Ukrepe izvajajo: občinski organi, investitorji javnih in stanovanjskih objektov, javni zavodi, invalidske organizacije in druge institucije.

4. cilj: zagotavljanje pogojev za vključevanje invalidov v vse ravni vzgoje in izobraževanja ter vseživljenjskega učenja

V skladu z ustavo morajo biti vsem otrokom zagotovljene enake pravice in možnosti pri vzgoji, izobraževanju in usposabljanju. To področje je urejeno z zakonodajo, po kateri so pristojnosti občine majhne. Na področju predšolske vzgoje občina zagotavlja pogoje za večjo vključitev otrok s posebnimi potrebami v redne programe vrtca in pogoje za delovanje razvojnih oddelkov; na področju osnovnega šolstva zagotavlja šolski prostor prilagojen tudi za gibalno ovirane otroke, ter dopolnilne posebne ukrepe, ki nadgrajujejo predpisani standard; na področju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja spodbuja ponudbo programov prilagojenih za invalide. Pomembna funkcija občine pa je tudi spodbujanje in podpora programov neprofitnih organizacij za pomoč otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam.

Ukrepi:

1. zagotavljati pogoje za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne oddelke vrtca, v skladu z odločbami o usmeritvi;
2. na osnovi potreb zagotoviti pogoje za ponovno delovanje razvojnega oddelka vrtca;
3. v osnovnih šolah spodbujati in podpirati dopolnilne posebne programe za učence s posebnimi potrebami, ki omogočajo ali nadgrajujejo predpisani standard izobraževanja;
4. spodbujati ponudbo in podpirati programe neprofitnih organizacij za pomoč otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam;
5. spodbujati prilagojene programe za pristočasne dejavnosti otrok s posebnimi potrebami;
6. podpirati programe vseživljenjskega učenja odraslih invalidov;

Ukrepe izvajajo: občinski organi, vrtci, šole, ljudska univerza, neprofitne organizacije.

5. cilj: zagotavljati invalidom dostop do dela in zaposlitve brez diskriminacije

Delo in zaposlitev sta ključna dejavnika za socialno vključenost, ekonomsko neodvisnost in omogočanje samostojnega življenja invalidov.

Nosilci ukrepov na tem področju so pretežno institucije na državni ravni. Iz poročila Območne službe Zavoda za zaposlovanje RS so na območju Urada za delo Ajdovščina ključni problemi pri zaposlovanju invalidov: večje število brezposelnih invalidov (pretežno starejših od 50 let z dodatnimi zdravstvenimi in drugimi težavami), katerih možnost za zaposlitev v obstoječi strukturi dela je minimalna; potreba po zaščitenih zaposlitvah in vsaj enem invalidskem podjetju v regiji; v občini ni nobenega izvajalca zaposlitvene rehabilitacije.

Na tem področju sta v občini predvidena naslednja

Ukrepa:

1. občina bo skupaj z Zavodom za zaposlovanje proučila možnosti pridobitve izvajalca zaposlitvene rehabilitacije v občini;
2. občina bo vzpodbujala ustanovitev in delovanje zaposlitvenega centra, ki bo nudil zaščiteni zaposlitev za invalide.

Ukrepa izvajajo: občinski organi, Zavod za zaposlovanje RS območna služba Nova Gorica, invalidske organizacije.

6. cilj: ustrežna življenjska raven in socialna varnost

Državne podpore invalidom (storitve, denarni prejem) so razdrobljene in niso poenotene. Občina se v zagotavljanje tega cilja vključuje z dodatnimi finančnimi podporami v primerih, ko se invalidi znajdejo v izjemnih in težkih situacijah.

Ukrepi:

1. preveriti ustreznost oblik enkratnih denarnih pomoči v veljavnem občinskem odloku;
2. podpirati aktivnosti dobrodelnih organizacij, ki se vključujejo v reševanje socialnih stisk invalidov;
3. zagotavljati sofinanciranje bivanja invalidov v bivalnih skupnostih ali institucijah, ki niso v mreži javne službe, v primerih, ko se invalid ni mogel vključiti v institucije javne službe.

Ukrepe izvajajo: občinski organi, center za socialno delo, invalidske in humanitarne organizacije.

7. cilj: učinkovita skrb za zdravje invalidov

V sistemu zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja je zagotovljena učinkovita skrb za zdravje invalidov. V sistemu javne zdravstvene službe jo na primarni ravni zagotavlja zdravstveni dom in koncesionarji zdravstvenih storitev. Sistemsko neurejena so še nekatera področja (rehabilitacija oseb z izgubo vida v odrasli dobi, oseb s težavami v duševnem zdravju), za kar mora poskrbeti država.

Cilj na ravni občine je zagotavljati ustrežno dostopnost do storitev in programov osnovnega zdravstvenega varstva, skrb za pridobitev tudi drugih zdravstvenih programov in storitev, ki zadovoljujejo posebne potrebe invalidov.

Ukrepi:

1. iskati možnosti za izvajanje zdravstvenih storitev in programov v občini, ki zagotavljajo posebne potrebe invalidov;
2. podpirati programe zdravstvene in psihosocialne rehabilitacijske pomoči na domu;
3. podpora invalidskim organizacijam, ki skrbijo za rehabilitacijo odraslih oslepelih in slabovidnih oseb;
4. poskrbeti za izboljšanje znanja in vedenja zdravstvenih delavcev o posameznih vrstah invalidnosti in potrebah invalidov, da bodo invalidi ustrežno obravnavani glede na invalidnost;
5. podpirati programe ozaveščanja invalidov o zdravem načinu življenja in programe obnovitvene rehabilitacije;

6. spodbujati dejavno vlogo invalidov in invalidskih organizacij pri reševanju zdravstvenih težav.

Ukrepe izvajajo: občinski organi, zdravstveni dom, invalidske in humanitarne organizacije.

8. cilj: sodelovanje v kulturnem življenju, športnih in rekreativnih dejavnosti

Pomemben dejavnik za kakovostno življenje invalidov je njihova čim večja vključenost v kulturno življenje, športne in rekreativne dejavnosti. Zato je potrebno zagotavljati boljšo in prilagojeno dostopnost do kulturnih dobrin z uporabo ustreznih komunikacijskih sredstev, spodbujati kulturno ustvarjalnost in njeno predstavljanje.

Športne in rekreativne dejavnosti je treba prilagajati potrebam glede na telesno zmogljivost in raven invalidnosti. Invalidom, ki jih šport še posebej zanima, omogočiti tudi tekmovanja.

Ukrepi:

1. v knjižnici povečevati obseg in izbiro knjižničnega gradiva za posebne skupine invalidov;
2. podpirati programe in promocijske aktivnosti kulturnega ustvarjanja invalidov;
3. spodbujati priprave in organizacije športnih in rekreativnih programov za invalide;
4. spodbujati invalide, da se vključujejo v programe športa in rekreacije;
5. podpora programom tekmovalnega športa invalidov;
6. zagotavljati ustrezno dostopnost in prilagojenost športnih objektov, da jih bodo lahko uporabljali tudi invalidi.

Ukrepe izvajajo: občinski organi, javni zavodi in neprofitne organizacije s področja športa in kulture, invalidske organizacije.

9. cilj: krepitev delovanja invalidskih in humanitarnih organizacij in vloge sveta invalidov

Cilji delovanja invalidskih organizacij, ki zagovarjajo in zadovoljujejo posebne potrebe invalidov ter zastopajo njihove interese, so: uveljavljanje človekovih pravic, opozarjanje na načelo nediskriminacije, spodbujanje vključenosti invalidov v družbeno življenje, prispevanje k ozaveščanju javnosti in sodelovanje pri preprečevanju in odpravljanju ovir.

Z zagotavljanjem pogojev za delovanje invalidskih organizacij so dane možnosti za njihovo dejavnejšo vlogo za doseg njihovih ciljev. Z večjo aktivnostjo invalidskih organizacij bo tudi izvajanje programa za invalide uspešnejše.

Z uveljavitvijo sveta za invalide, kot koordinatorja in mesto usklajevanja dejavnosti in ukrepov, se poveča vključenost invalidov in njihovih organizacij v oblikovanje občinske politike s področja invalidskega varstva.

Ukrepi:

1. zagotavljati trajno in primerno financiranje invalidskih organizacij, ki delujejo na območju občine in zagotavljajo programe podpore in pomoči svojim članom;
2. podpirati uveljavljanje novih dodatnih programov v invalidskih organizacijah, na podlagi izkazanih potreb članov;
3. obveščati invalidske organizacije o pripravi programov in ukrepov s področij, ki zadevajo invalide;
4. dajanje pobud in predlogov za učinkovitejše izvajanje programa za invalide;
5. uveljavljati sprotno medsebojno obveščanje vseh izvajalcev na področju invalidskega varstva;
6. zagotavljati strokovno pomoč pri delovanju sveta invalidov.

5. NAČIN FINANCIRANJA PROGRAMA:

Finančni viri za izvedbo ciljev in ukrepov programa so:

- občinski proračun za programe iz pristojnosti občine. Občina bo vsako leto z letnim proračunom določila obseg sredstev za izvajanje posameznih ciljev oz. ukrepov,
- državni proračun za javne službe in programe, ki jih zagotavlja država,
- lastna sredstva invalidskih organizacij,
- donacije in sponzorska sredstva.

Številka:

Datum:

ŽUPAN
Marjan POLJŠAK, s.r.

OBRAZLOŽITEV:

1. Pravni temelj in ocena stanja na področju, ki ga program ureja:

Obravnavano področje urejajo mednarodni dokumenti in dokumenta Vlade RS s tega področja. Občina Ajdovščina je v letu 2003 sprejela Občinski program za neodvisno življenje za obdobje 2003-2006, v katerem so bili opredeljeni cilji, ki se jih je poskušalo doseči tudi v letu 2007. Glede na, to da se je program iztekel, je potrebno sprejeti nov program, ki bo povzemal nedokončane cilje, nekatere na novo opredelil, posamezne naloge pa se tudi nadaljujejo.

2. Razlogi za sprejem ter cilji in pogloblitve rešitve programa:

Občina Ajdovščina se je vključila v izvajanje projekta Zveze delovnih invalidov Slovenije »Občina po meri invalidov« z namenom, da bi načrtovano in organizirano prispevala k večji socialni vključenosti in nediskriminaciji invalidov v lokalnem okolju ter jim ustvarila možnosti za aktivno sodelovanje v življenju skupnosti in h kvalitetnejšemu sožitju vseh občanov.

V letu 2004 je bil ustanovljen tudi Svet za invalide, ki šteje 14 članov, v katerem ima svojega predstavnika tudi občinski svet. Svet za invalide je na svoji seji 13.9.2006 sprejel sklep, da je potrebno pripraviti program za neodvisno življenje invalidov za prihodnje obdobje. Na podlagi vladnih dokumentov, prejetih smernic s strani invalidskih in humanitarnih organizacij je bil pripravljen predlog programa. Predlog programa je skupaj s prejetimi pripombami invalidskih in humanitarnih organizacij obravnaval Svet invalidov na seji 6.5.2008 in sprejel sklep, da se program potrdi skupaj z nekaterimi predlogi, ki so jih posredovale invalidske in humanitarne organizacije. Program sprejet na Svetu invalidov se posreduje v sprejem občinskemu svetu in bo podlaga za udejanjanje posameznih ciljev in pripravo konkretnih programov za izvedbo.

Glavni cilji programa so:

- izboljšati ozaveščenosti o invalidnosti in invalidih, njihovih pravicah, dostojanstvu in potrebah ter prispevku k razvoju,
- zagotavljanje večje možnosti izbire invalidov kje in kako bodo živeli in se polno vključili v življenje skupnosti,
- dostopnost do grajenega okolja, komunikacij in informacij,
- zagotavljanje pogojev za vključevanje invalidov v vse ravni vzgoje in izobraževanja ter vseživljenjskega učenja,
- zagotavljati invalidom dostop do dela in zaposlitev brez diskriminacije,
- ustrezna življenjska raven in socialna varnost,
- učinkovita skrb za zdravje invalidov,
- sodelovanje v kulturnem življenju, športnih in rekreativnih dejavnosti,
- krepitev delovanja invalidskih in humanitarnih organizacij in vloge sveta invalidov.

4. Ocena finančnih in drugih posledic sprejema navodila:

V Programu so navedeni cilji in pa izvajalci posameznih programov, ki hkrati tudi zagotavljajo sredstva za izvedbo programov. Občina je že dosedaj za izvedbo posameznih ciljev zagotavljala sredstva v proračunu (zagotavljanje dostopnosti grajenega okolja, pomoč na domu, družinski pomočnik, sofinanciranje invalidskih in humanitarnih programov ter drugih socialnih programov). Za izvedbo ciljev in potrjenih posameznih programov naj bi se v naslednjih letih iz proračuna občine zagotavljala sredstva za programe iz pristojnosti občine, iz državnega proračuna za javne službe in programe, ki jih zagotavlja država, drugi viri pa bi bili tudi lastna sredstva invalidskih organizacij, donacije in sponzorska sredstva.

ŽUPAN:
Marjan POLJŠAK s.r.